

JE BENT JONG EN KIEST EEN LOOPBAAN IN DE DOOD

Als je jong bent is de dood meestal niet prominent in je leven aanwezig. Waarom zou je dan voor werk kiezen waarin je er elke dag mee te maken hebt? Een arts en twee uitvaartbegeleiders vertellen: 'Zo dicht bij de dood staan maakt mijn leven intenser.'

Door Maud Beucker Andreae
Fotografie: Marcel van der Vlugt

Hanneke van de Plassche (42), werkte eerst bij Rabobank, is nu sinds zeven jaar stervens-, uitvaart- en rouwbegeleider en geeft ook trainingen in rouwbegeleiding. Ze is getrouwd en heeft drie kinderen.

De eerste keer dat ik een kind moest begraven, blijft me voor altijd bij. Het was een kind van bijna 1, overleden na een ziekte. Toen de moeder mij bij onze eerste afspraak huilend om de nek viel, hield ik het ook niet droog. Dat ik naast "iemand die een kistenboek langsbrengt" ook gewoon mens bleek te zijn, vond ze gelukkig juist fijn.'

'Ik toon af en toe mijn emoties tijdens mijn werk. Soms is het niet het goede moment, bijvoorbeeld als de regelmodus aan moet. Dan houd ik ze binnen. Maar meestal ben ik het verdriet in de auto, op de terugweg, al kwijt. Daar aan merk ik dat ik dit werk goed aankan.'

'In alle eerlijkheid, een geboren organisator ben ik niet. Ik haal ook de meeste energie uit de begeleiding van de stervende, diens dierbaren en de uitvaart en de rouwbegeleiding. Mijn kracht ligt bij het coachen van mensen en bij het schrijven, bijvoorbeeld van het in memoriam. Laatst kreeg ik van een familie waarvan de moeder was gestorven te horen dat ik

de allerbeste vreemdeling in hun midden was geweest. Een groot compliment.'

'Toen ik nog bij de bank werkte hadden we een teamdag. Daar werd iedereen de vraag gesteld wa je werk zou zijn als je niet bij de bank zou zitten. Iets in de uitvaart zei ik toen tot ieders verbazing. Dat zaadje was geplant toen ik als vrijwilliger in een kinderhospice werkte. Het zorgen voor zieke kinderen door met ze te kletsen, met te spelen of ze een verhaaltje voorlezen gaf zoveel voldoening.'

'Ik ben de opleiding tot uitvaartbegeleider gaan doen omdat ik ook de praktische kant van alles rond een sterven en uitvaart wild leren kennen. Tijdens de studie was ik een soort spons; ik vond alles waanzinnig interessant. Er komt zoveel kijken bij de dood. Alleen al de wettelijke bepalingen eromheen zijn een boek vol. Sinds mijn diploma begeleid ik mensen door het hele traject; van ziekte tot en met de dood, en ook bij de rouw van nabestaanden. Vaak durven die dit namelijk niet aan hun omgeving te vragen.'

'Een vreemde als ik kan soms meer bereiken dan de directe om

→ Lees verder op pagina 42

geving van een stervende. Ik maak regelmatig mee dat een terminale jongere niet met zijn ouders wil praten over de naderende dood en wat hij of zij zou willen bij het afscheid. Ik stel dezelfde vragen als de ouders, maar ik krijg wel antwoord. Wellicht gewoon uit beleefdheid, maar het blijkt vaak het begin van openheid. Na ons gesprek lukt het de jongere dan wel om met de familie te praten.'

'Mensen denken vaak dat mijn werk continu bedrukt en zwaar is. Dat is absoluut niet waar; ik lach in dit werk meer dan je je kunt voorstellen. Ik word telkens voor een korte of langere periode onderdeel van een gezin, dat met elkaar grappen maakt en herinneringen ophaalt. En zoals we allemaal weten zijn condoleances ook meestal gezellig en is de familie soms zelfs euforisch omdat het zo goed gegaan is.'

'Een grappig moment was toen de zoon van de overledene in mijn oor fluisterde dat ze voor het sluiten van de kist wat vuurwerk hadden bijgesloten, ter ere van zijn vaders guilty pleasure. Bij mijlpalen van het gezin, zoals een geslaagd eindexamen, stak hij altijd een paar pijlen de lucht in. Goddank vertelde de jongen me dit op tijd; de man zou worden gecremeerd. In goed overleg en na een schaterlach van de familie hebben we, om te voorkomen dat het crematorium de lucht in zou gaan, de vuurpijl uit de kist gehaald.'

Kleine kinderen

'De dood moet normaler worden, vind ik. Die is in onze cultuur iets engs geworden, iets wat we uit de weg willen gaan. We zijn wat vervreemd geraakt van het lijden, het troost vragen en verder leven met littekens. Ik raad dierbaren

ook altijd aan echt afscheid te nemen van de overledene door diens lichaam te bekijken. Het is een belangrijk onderdeel van het rouwproces.'

'Ik heb verschillende suicides gedaan waarbij politie aangaf dat het verstandig was niet meer te gaan kijken. De eerste paar keer ging ik daarin mee, voelde ik me nog niet sterk genoeg, maar ik weet nu dat ik kan vertrouwen op mijn kennis en ervaring. Ook al is iemand nog zo gehavend, het zien van het lichaam biedt een tegengif tegen het vaak overheersende ongelooft, vooral als de dood onverwacht is.'

'Ook kleine kinderen worden meestal overmatig beschermd tegen de dood, vind ik. Vaak hoor ik mensen zeggen dat het voor hen veel te traumatisch zou zijn om overal bij te zijn en alles te zien. Maar we realiseren ons veel te weinig dat iemand uit je leven nooit meer terugzien en overal van worden weggehouden, veel traumatischer is. Het is juist goed ze zoveel mogelijk te betrekken bij het afscheid. Hen de kist laten beschilderen is een mooi idee, maar ook hen zelf laten kiezen of ze opa of oma nog willen zien of willen meegaan naar de ovenkamer in het crematorium, helpt ze bij het rouwproces.'

'Mijn werk heeft mij zeker gevormd. Het heeft me minder onbevangen gemaakt – als mijn man met de kinderen de straat uit rijdt, moet ik soms even slikken en hoop ik maar dat ze ongeschonden terugkomen. Maar zo dicht bij de dood staan maakt mijn leven ook intenser. Ik geniet meer van een avond met vrienden, familie of mijn gezin of gewoon een verloren stil moment. Die extra glans heeft mijn vak echt toegevoegd.' ←

'Ik lach in dit werk meer dan je je kunt voorstellen'